
делям с высокой долей рыночных отношений относятся регионы с наиболее однородным составом населения – территориальные образования. В то же время большинство национальных республик, где межэтническая напряженность чувствуется довольно остро, напротив, относятся к «закрытым» медийным системам, либо просто обладают низким качеством СМИ или их невысокой насыщенностью [5, с. 81].

Отсюда вытекает, что в современной России и других странах постсоветского пространства, несмотря на возрастающую роль средств массовой информации в общественно-политической жизни существуют определенные сложности в их использовании в качестве эффективных инструментов регулирования межкультурных отношений. Такая ситуация связана, прежде всего с незавершенностью процесса становления независимых СМИ, а также формирования новой медийной культуры.

Список использованных источников

1. Осипова Н.Г. Теория и практика «влияния» СМИ в современной зарубежной социологии / Н.Г. Осипова // Вестник Моск. ун-та. Сер. 18. Социология и политология. – 2001. – №1. – С. 92-104.
2. Цуладзе А. Большая манипулятивная игра / А. Цуладзе. – М.: Алгоритм, 2000. – 336 с.
3. Perry R. A short history of the term of `politically correct` / R. Perry // Beyond Politically Correct: Towards a Politics of Understanding. – St. Paul, Minnesota: Greywolf Press. – P. 71-79.
4. Kors A.C., Sivergate H. Codes of silence – who's silencing free speech on campus-and why [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://reason.com/archives/1998/11/01/codes-of-silence>.
5. Романович Н.А. Региональные СМИ: возможности и проблемы / Н.А. Романович // Социс. – 2006. – №4. – С. 77-85.

This paper deals with different aspects of mass media participation in realization of ethno confessional policy. It considers the peculiarities of practical application world experience in post-soviet space condition. Special attention is paid to techniques of political correctness.

Key words: ethno confessional policy, cultural diversity, political correctness.

УДК 007:304:070

В. В. Лизанчук

Львівський національний університет імені Івана Франка

РЕГІОНАЛЬНІ ЗМІ В КОНТЕКСТІ СИНТЕЗУ ЗАХІДНИХ ТА СХІДНИХ ОБЛАСТЕЙ УКРАЇНИ

Схарактеризовано головні складові формування національної ідентичності: українська мова, освіта, культура, правдива історична пам'ять. Розглянуто роль регіональних і всеукраїнських ЗМІ в контексті синтезу західних і східних областей України.

Ключові слова: українська ідентичність, мова, культура, освіта, історична пам'ять, засоби масової інформації.

Регіональні засоби масової інформації є органічною складовою всеукраїнської системи функціонування преси, радіомовлення, телебачення, інтернету. Нині досить відчутним стає вплив на регіональні та всеукраїнські ЗМІ світових глобалізаційних процесів. Глобалізатори зламують бар'єри національних економік і культур, розтворюючи на своєму шляху національне розмаїття Всесвіту. Створена Всевишнім етнічна багатоманітність людства з багатоманітністю культур, багатоманітністю мов є природною передумовою неподільності Істини, Краси і Добра, найголовнішою цінністю людської історії. Втрата цієї сутності – величезне збіднення і примітивізація національного життєвого середовища, національних реалій. На жаль, чимало політиків, журналістів і навіть науковців в Україні не усвідомлює, що права і свободу людини не повинні нівелювати, зневажати права і свободу нації на історичній території. Нема Батьківщини без свободи і свободи нема без Батьківщини. Тим паче, неможливо без свободи нації забезпечити права людини.

Українці після довготривалої боротьби з колонізаторами різних мастей відродили державну незалежність (за неї віддали своє життя десятки мільйонів синів і дочок), але досі не позбавилися морально-психологічного рабства. Теперішня ситуація ускладнилася тим, що Україна перебуває під подвійним соціально-економічним і морально-психологічним пресом: глобалізації, яка не є ідеологічно нейтральним процесом, та російщенням, нинішня агресивна суть його в тому, щоби виробити в українців особливу форму російської свідомості. І глобалізація, яка, на жаль, не виражає всю поліфонію світу, а посилює в планетарному масштабі нерівність, і московська агресивність (інформаційна та економічна) щодо України збігаються в одному – не дати можливості українцям різних регіонів усвідомити себе єдиною, соборною, державницькою нацією.

Щоб подолати створений зовнішніми і внутрішніми недругами «духовний канібалізм» (Ліна Костенко), потрібна потужна цілеспрямована праця усіх державних і громадських інституцій. Особлива роль належить засобам масової інформації України, в тому числі регіональним, які покликані прислужитися морально-психологічному

виздоровленню людей, обдурених, скалічених комуністичною імперською ідеологією і нинішньою антиукраїнською політикою, допомогти інтеграції різних областей в єдиний економічний, культурологічний організм, в основі якого збереження і розвиток української мови, культури, духовності, правдива національна історична пам'ять. Адже «сильна державна мова – запорука збереження мов і культур національних меншин у багатонаціональній державі, – підкреслюють брати Капранови. – Нам не обійтися без *єдиної державної мови* як важливого державного інструмента і гаранта дотримання прав громадян на інформацію» [1, с. 41, 43]. Мовиться про правдиву інформацію, насичену духом любові, адже правда без любові вбиває людину.

Оскільки мова – головне знаряддя соціалізації, тобто перетворення біологічної істоти в соціальну, то кожному журналістові важливо усвідомити, що «мова – це генетичний код нації, який поєднує минуле з сучасним, програмує майбутнє і забезпечує буття нації у вічності» [2, с. 76]. Поєднуючи національний організм у часі й просторі, забезпечуючи нації духовну й культурну безперервність, певний життєвий уклад, моральний закон, мова ідентифікує націю. Німецька мова ідентифікує німецьку націю, російська мова – російську, польська – польську, японська – японську. До речі, в Японії створено понад сто державних інституцій, які забезпечують усебічний розвиток і функціонування національної мови.

Із проголошенням держави Ізраїль 1948 року питання мови стає одним із головних. Усі без винятку іммігранти, щоб отримати громадянство й відповідну роботу, зобов'язані були вивчити іврит. Було створено денні й вечірні курси, масово видавали відповідну навчальну літературу. Цій справі сприяла багата писемна традиція і воля самого народу, засоби масової інформації, освіта. «Нині в Ізраїлі немає жодного громадянина, який не знав би національної мови» [3], – наголошує Василь Годяк. На час здобуття незалежності 1918 р. стан національної мови у Чехії був таким, як у Донбасі в наші дні, зазначає Василь Годяк. Чеською мовою користувався лише невеликий відсоток селян і дехто з інтелігенції. Завдяки рішучим діям першого Президента Чехо-Словаччини Томаша Масарика і керованого ним парламенту почалося мовне відродження. Чеській мові було надано статус державної. Чехів, які не знали своєї мови, посадили за шкільні парти; освітні, адміністративні й культурні заклади перевели на чеську мову. І через декілька літ уся Чехія заговорила рідною мовою. Правда, варто зазначити, що «чехи – не українці, а Австрія – не Росія. Опору національному відродженню на землях, що до першої світової війни входили до складу Австро-Угорської імперії здобули незалежність, з боку колишньої метрополії не було. П'ятої колони теж. Вона (п'ята колони) була організована вже напередодні Другої світової і не Австрією, а гітлерівською Німеччиною. Допомогла спочатку розчленувати, а невдовзі й загарбати Чехію, але знищи національну мову вже була безсила» [3].

Нині надзвичайно важливо, щоби мовна тема в засобах масової інформації була однією з головних. Читачі, радіослухачі, телеглядачі мають знати правду, що так звана «природна українсько-російська двомовність», духовно-моральне каліцтво мільйонів українців, які стали російськомовними, – це гіркий наслідок реалізації 479 циркулярів, указів, постанов, інструкцій, розпоряджень про російщення українців. Саме московська антиукраїнська політика створює проблеми у сфері міжнаціональних відносин. До цієї проблеми привертають увагу громадськості газети «Дзеркало тижня», «День», «Літературна Україна», «Слово Просвіти», «Українське Слово». Однак значна частина газет, теле- і радіоканалів в Україні виливають на реципієнтів потоки інформаційного бруду і брехні, цілеспрямовано дібраної інформації, що викривлює свідомість людини, її духовну і соціальну сутність [4].

«У всіх країнах мови як мови, інструмент спілкування, у нас це фактор відчуження. Глуха ворожість оточує нашу мову, навіть тепер, у власній державі. Ми вже як нацменшина, кожне мурло може тебе образити. Людина розмовляє рідною мовою, а на неї озираються. Україна – це резервація для українців. Жоден українець не почуватися своїм у своїй державі. Він тут чужий самим фактом вживання своєї мови, – наголошує Ліна Костенко. – Але ж якщо мова – це Дім Буття, то чого ж ви мене виживаєте з мого власного дому?! Це бандитизм. Це імперський вірус. ... Раніше ж принаймні ненависть до українців хоч якось камуфлювалася, а тепер тебе просто готові знищити: «Хотели свою незалежність? Вот вам!» Виїли Україну зсередини, як лисиця бік у спартанця, ще й дивуються чого ж вона така скособочена?» [5, с. 22-23].

«Скособоченість України – це також результат суржикізації українського гуманітарного (зокрема й медійного) простору. Ця проблема, справедливо зазначає Дмитро Дроздовський, вже давно набула статусу соціокультурної катастрофи, яка не обмежується мовознавчою площиною [6]. Суржикізація – це шлях до суспільної амнезії, дебілізації, примітивізації і мислення, і емоційно-почуттєвих переживань. Не лише в телерадіокомпаніях південно-східних областей, а й на державних всеукраїнських телерадіоканалах значну частину ефіру відведено під російські програми й концерти, а також і для утвердження суржикі в масовій свідомості. Тому, як не дивно, не лише Президентів, Голови Верховної Ради, Прем'єр-міністрів України, а й багатьом політикам, службовцям, журналістам треба пояснювати просту істину: «без російської мови Україна виживе, а без української – Україна як нації та держави не буде» (Ігор Лосєв).

Мова дана кожній нації Богом, і тільки рідне слово втілює увесь спектр духовного життя народу, повнокровно відображає мислення, почуття, моральність, створює внутрішню гармонію між фізичною та духовною природою нації, стимулює розвиток національного буття, формує національну культуру. Глибинний взаємозв'язок між мовою і культурою та їхній взаємовплив очевидний. Низький рівень загальної культури відкриває шляхи для суржикізації інформаційного простору; суржикізація інформаційного простору у вузькому і широкому розумінні негативно впливає на розвиток української культури.

«Сфера культури є однією з найбільш упосліджених у нашій країні. Держава її практично ігнорує, а та, у свою чергу, примітивізується і дедалі більше стає на комерційні рейки, опиняючись на конвеєрі масової індустрії, – зазначає Ігор Савченко. – Величких взірців, що їх витворила сучасна українська культура, суспільство не знає і не цінує, а влада не відзначає та не заохочує» [7]. Натомість електронні ЗМІ долучають українців, головню молодь, до чужомовного культурного простору, формуючи зневажливе, нігілістичне ставлення до українських здобутків і досягнень. «Для багатьох українців, а надто тих, хто живе в сільській глибинці, телевізійна картинка є єдиною можливим посередником між життям приватним і суспільним. Читають українці мало, а слухають і дивляться те, що їм показує вітчизняний екран. Мовчки споживають собі. То про який середній рівень культури може йтися? Який «образ» якої «нації» несе глядачеві наповненість блакитних екранів? Нація гламуру, попси та всезагального отупіння? – запитує Ігор Савченко і резонно відповідає. – Телевізійний пульти не повинен бути неминучим знаряддям культурного самогубства» [7]. Тим часом речники шоу-бізнесу наполегливо нав'язують шкідливу тезу: телебачення і радіо транслюють такі гумористичні передачі, серіали, ток-шоу, пісні, які, мовляв, подобаються глядачам і слухачам, відкинувши елементарне правило, що продукт породжує споживача. В культурних індустріях світу спочатку формують естетично здоровий попит, а потім задавольняють пропозиції споживачів. «...В українському аудіовізуальному просторі практично повністю перекирили українським митцям доступ до ефірів, – наголошує Олександр Зирін. – І очевидно саме керівництво вітчизняних радіо і телекомпаній не дає сформуватися попиту на Своє. Зрозуміло чому. Бо обслуговуються іноземні інтереси!» [8].

Це є однією з причин, що «слово знецінилось. Мова втрачає пульс. Виникають якісь культи і культки. Речники порожнечі приколюються в епатаж. Увійшли в моду ялові молодички, що описують секс. Шибздики й симулякри викаблучуються в цинізмі. Той убрався в пір'я, рекламує презервативи. Той просторікує про оральний секс, той заповзявся писати виключно матом. А всі разом хочуть насюсяти на великих, витерти ноги об попередників, проголосивши у тональності язикатої Хвеськи: «Літератури у нас нема», – роздумує Ліна Костенко. – Це ж треба так скористатися свободою, щоб напродукувати стільки сміття! Потрібен якийсь літературознавчий Фройд, щоб поставив діагноз цій шизофренічній продукції. Література зробилася, як блошиний ринок – хто що має, несе на продаж. Хоч зі смітника витягне, а виставить на загальний показ. Як Моніка Левінські синеньке платтячко з підозрілими плямами. Воно, бідацтво, хвалиться, чим може. Розміром бюста, довжиною ніг, тим, що украло помаду, що переспало з іноземцем за заморську сукенку. Це вже навіть не епатажна література, а блювотна» [5, с. 105,106].

Мабуть, цей фрагмент найбільше вразив «класиків» літератури Ю. Кучерявого та І. Котика, які у львівському «Кабінеті» у пух і прах розбили «Записки українського самашедшого» Ліни Костенко. Хворим на «неоцинізм» важко збагнути велич Ліни Костенко, яка потужним розширенням радіусу мови і культури допомагає консолідувати простір цивілізованих людських і національних стосунків, відродженню національної свідомості асимільованих українців. Вочевидь, щоб стати «знаменитістю» в умовах пострадянського інформатизованого суспільства досить елементарного хамства і смаку до провокацій. Газета «День» (25-26 лютого 2011 року) слушно запитує: «Чому попит провокацій перевищує попит на смисл?» Є над чим думати не лише Тетяні Вергелес і Галині Гузьо, які оприлюднили «судилище, з реготом і епатажем» над Ліною Костенко, а й іншим журналістам, які годують читачів, глядачів, слухачів «солодкими» сенсаціями, а також студентам факультетів журналістики, і викладачам, які готують майбутніх журналістів. Адже серед українців немає спільних критеріїв «українства» (І. Савченко). Тому дуже важливо окреслити спільну шкалу цінностей і на цій основі формувати почуття солідарності, духовного зв'язку, які відкривають шлях до моральності, національного духу, синтезу західних і східних областей України.

Щоби позитивним, ефектифним був внесок журналістів регіональних і центральних ЗМІ у процес формування ідентичності українців різних областей, потрібно максимально використовувати інтегруючу силу високих зразків національної культури. Адже об'єднання, згуртування української нації неможливе без виробництва і поширення продуктів ЗМІ українською мовою. Без утвердження спільних цінностей. «Всі народи, які дійшли до добробуту, освіти, доброго ладу, дійшли тільки завдяки тому, що мали проствіту на своїй рідній мові» [9, с. 25]. Ця тема мала би знайти чільне місце в засобах масової інформації, бо в Україні нині щодалі більше згортається українська національна культура, мова, освіта. В Донецькій і Луганській областях батьки вимушені голодувати, готові йти на самоспалення, щоби зберегти українські школи. Це безпрецедентно! На жаль, глибоких аналітичних матеріалів, в яких би всебічно було розкрито справжню суть підступного цинічного наступу на українську освіту, ні в регіональних, ні у всеукраїнських ЗМІ не знайдемо, за винятком окремих констатуючих повідомлень. А корінь зла потрібно шукати у програмі зомбування України «русским миром», у промосковській політиці Партії регіонів, Комуністичної партії України та їхніх підпісувачів, яких надихає антиукраїнський голос Кремля. Міністр освіти і науки, молоді та спорту України Д. Табачник на повну потужність використовує державну посаду (чи не з благословення Президента В. Януковича?!) для утвердження в освітній сфері своїх антиукраїнських поглядів, ідеологічних постулатів комуністично-російських стандартів. «Він нав'язує нам у героїчний ряд імена тих, хто насправді нищив Україну; тому й закликає «защитить историческую правду о героях, символах украинско-русского единства, сделавших для Украины больше, чем все вместе взятые националистические витии. Защетить историческую правду о Петре I, вместе с которым сражались с интервентами казаки гетмана Ивана Скоропадского, о Екатерине II, присоединившей и обустроившей Новороссию и Крым, об органах госбезопасности, боровшихся

с терористами ОУН-УПА. Защитить в целом Российскую империю и СССР – величайшие совместные творения русского и украинского народов». Що ж, знатимемо тепер перед ким, за Табачником, мають схилитися українці – перед Петром I («тим першим, що розпинав нашу Україну», кажучи словами Тараса Шевченка), Єкатериною II (яка «доконала вдову-сиротину» – за Шевченком; за Табачником же то була «императрица, при которой украинские земли достигли экономического и культурного расцвета»); перед енкаведистами, які у кривавий спосіб насаджували радянські порядки на західноукраїнських землях, перед Російською імперією... Все змішалось в Табачниковій голові: тирани, імператриці, комуністичні вожді... Для нього головне те, що всі вони ненавиділи Україну і безжально вмонтовували її у «велику державу» [10].

Отже, політика української національної пам'яті – це політика поваги до себе і до інших. Осмислення журналістами відсутності спільного українського погляду на своє минуле є важливою передумовою повернення до своєї гідності через правдиву історію, національну історичну пам'ять, на основі якої формується історична свідомість народу у визначенні його майбутнього. Однак є чимало прикладів, коли із телевізійних і радіопередач, газетних шпальт «чужинським духом забиває подих» (Єкатерина Мотрич). Нинішню «гуманітарну політику справедливше було б назвати гуманітарною війною проти України, символом якої, живим її втіленням, виступає освітньо-науково-молодіжно-спортивний міністр» [11], – наголошує Ігор Лосєв.

Нахваляння першого секретаря Одеського обкому компартії Євгена Царькова про намір побудувати в одесі пам'ятник Сталіну, відродити культ особи цього тирана постійно тиражують регіональні ЗМІ. Події у Запоріжжі одеських червоних, схоже, нікому не навчили і у них відверта проросійська орієнтація, яку підтримує нинішня влада. Підтвердженням цьому стало рішення Одеської міськради вписати в символіку міста советську червону зірку. Це ініціював Олексій Костусєв одразу ж після того, як пересів із крісла голови Антимонопольного комітету у крісло мера Одеси. «Ми пишаємося тим, що наше місто є містом-героєм. Хто виріс в Одесі – ми це ввібрали в себе з дитинства», – каже, б'ючи себе в груди, міський голова, який, до речі, народився на острові Сахалін. Щоб не склалося враження, що це його особиста забаганка, голова міста послався на вимогу 20 тисяч одеситів, які нібито власноруч підписали вимогу «вирішити питання щодо символіки міста». Депутати підтримали голову міста, і він своїм розпорядженням №2476-01р від 29.12.2010 р. оголосив про створення конкурсної комісії «з розгляду проектів із внесення змін у символіку Одеси». Очолила її Світлана Фабрикант, яка пройшла у депутати міськради за списком партії «Сильна Україна». Конкурсанти мають відобразити на гербі міста (великому й малому), на хоругві міської ради, штандарті міського голови, на прапорі міста зображення медалі «Золота Зірка» [12].

Про цю подію обширно розповідають регіональні ЗМІ. А от четверта сесія одеської міської ради, яка під головуванням голови міста О. Костусєва скасувала рішення міськради від 10.07. 2008 року «Про погодження місця розташування пам'ятника місцевого значення кошовому отаману П.І. Калнишевському», мало кого зацікавила. Журналісти не вдарили на сполох, не розповіли людям історичну правду стосовно встановлення в Одесі монумента на честь останнього кошового отамана Війська Запорозького Петра Калнишевського. Сергій Горицвіт написав в газеті «День», що основою для такого рішення стала докладна довідка вчених історичного факультету Одеського національного університету ім. І. Мечникова, які визнали, що «встановлення в Одесі пам'ятника кошовому отаману П. Калнишевському є доцільним та історично обґрунтованим». 2008 року міська рада провела конкурс і визначила переможців на кращий проект пам'ятника, витративши на це 100 тис. грн. Міськрада також визначила місце розташування монумента на розі проспектів Шевченка й Гагаріна, неподалік від приміщення облдержадміністрації. Відкриття пам'ятника спочатку було заплановане на 2008 рік, потім перенесено ще на рік, але проект так і не було реалізовано.

Нинішні депутати міськради, як і їхні попередники, знову обстоювали «відновлення історичної справедливості». Тільки обранці попереднього скликання оперували історичними фактами про визволення козаками під проводом кошового отамана Хаджибея (так звалось місто до перейменування на Одесу), а нинішні заявляли, що «Калнишевський ніякого стосунку до Одеси не має». Попередню владу тепер було звинувачено у прагненні вислужитися перед колишнім президентом Віктором Ющенком, який вважав себе чи то нащадком, чи далеким родичем Калнишевського. «Тепер же позбавлений землі для пам'ятника запорозький полководець фактично став в Одесі персоною нон грата, – наголошує Сергій Горицвіт. – Отак одеська влада ознаменувала 320-річчя від дня народження славетного державного, політичного і дипломатичного діяча Петра Калнишевського» [13].

Єкатерина Мотрич справедливо наголошує, що «аморфне національно несформоване середовище сприятливе для каїнів. «Патріотизм» переважної більшості загалу далі розмов про малі пенсії й зарплати не йде. Тема Голодомору йому байдужа, а почасти й дражлива. Він не доріс до патріотизму навіть у звичайному планетарному розумінні цього слова. Бо якщо французів, англійців, американців достатньо просто любити свою землю і себе та свою родину на ній, то український патріотизм має дещо іншу генетику. У нього на кілька хромосом більше. Його ДНК неодмінно несе код Болю. Великого, ятренного Болю. За мільйони убійних в імперських бойнях, закатованих світочів нації по сибірах, колимах, соловках, мільйони убійних голодомором, загиблих у чужих бойовищах та війнах. За понижену Мову, культуру, сфальшовану історію. Врешті, за чорнобильську моровицю. Ось що таке український патріотизм. Ним володіє незначний процент суцього народонаселення. Влада ж чиста і непорочна. На ній немає жодної мітки від цього огрому Болю і Любові. Бо вона плоть од плоті неукраїнська! Ім'я їй – леґіон!» [14].

У такій складній морально-психологічній, політико-ідеологічній ситуації важко виконувати добродійне журналістське покликання, але неодмінно потрібно уважно і виважено підходити до очищення пам'яті від брех-

ні, утвердження правди як духовного поняття. Засоби масової інформації повинні допомогти людині мислити категоріями політичної нації, яку складають усі мешканці різноманітних етносів, що населяють українську землю... «Але політичну націю можна будувати лише на основах української культури, що стоїть на «трьох китах»: українській мові, українській історії, українській культурній традиції, – наголосує Ігор Гирич. – Таке твердження не може ображати російську націю, бо зовсім не заперечує знань інших мов і культур. Навпаки, українську традицію лише збагачуватимуть ті культури, носії яких психологічно переборюють у собі байдужість, лінь, упередження росіянина імперця й оцінять принади українського світу» [15, с. 133].

Створення принадного українського світу можливе на засадах вироблення таких національних пріоритетів, «щоби ідентифікація себе як «донецького», «галицького», «біло-блакитного», «помаранчевого», «тутешнього» поступилася місцем ідентифікації себе як українця, – зазначає Ігор Савченко. – Спільна ідентичність не означає «однаковість». Справді, українцем можна бути по-різному, та все ж це не має заперечувати сам факт українства» [7].

У цьому контексті безмежне тематичне і жанрове поле для журналістської діяльності, яке водночас і виокремлює, і об'єднує регіональні та всеукраїнські ЗМІ. Володіючи потужними можливостями, преса, телебачення, радіо, інтернет можуть допомогти здійснити заклик Івана Франка, оприлюднений у 1905 р., актуальність якого у нинішніх умовах зросла: «Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими українцями, а українцями без офіціальних кордонів. І се почуття не повинно у нас бути голою фразою, а мусить вести за собою практичні консеквенції. Ми повинні – всі без виймка – поперед усього пізнати ту свою Україну, всю в її етнографічних межах, у її теперішнім культурним стані, познайомитися з її природними засобами та громадськими болячками і засвоїти собі те знання твердо, до тої міри, щоб ми боліли кожним її частковим, локальним болем і радувалися кожним хоч і як дрібним та частковим її успіхом, а головню, щоб ми розуміли всі прояви її життя, щоб почували себе справді, практично частиною його» [16, с. 405].

Вдумаймося у ці слова Івана Франка! Вони відчиняють вікно у світ добродійної творчості журналістів, спонукають омишлювати принципи діяльності і функції ЗМІ в контексті українських реалій. Адже в демократичних країнах світу ЗМІ пройняті духом держави, тобто вони є державотворчими, патріотичними, об'єднуючими, інтегруючими, синтезуючими суспільство на мовних, культурних, освітніх, історичних засадах. І лише в цих рамках ЗМІ плюралістичні, вільнодумні, незалежні. Кожна держава на законодавчому рівні дбає, щоб енергія журналістського слова не спрямовувалася на руйнацію національно-духовного державного фундаменту. Кожний матеріал журналістів регіональних і всеукраїнських ЗМІ має бути спрямований не на розмежування, роз'єднання українського суспільства на Схід, Захід, Південь, Північ, на помаранчевих і синьо-білих, червоних і синьо-жовтих, а на згуртування різних областей в єдиний державний організм, ідентифікацію українців на засадах україноцентризму. Вважаю, що сутність україноцентризму визначається категоріями національної гідності, патріотизму, поваги громадян до Української держави, цілеспрямованою працею задля всебічного розвитку національного життєвого середовища і добробуту людини, її духовних і культурних цінностей, необхідністю розглядати всі політичні події у світі та в Україні крізь призму її національних інтересів, потребою творити позитивний образ України, відстоювати її добре ім'я та рівноправність у європейському і світовому співтворстві.

Список використаних джерел

1. Брати Капранови. Закон Братів Капранових: збірка статей / Брати Капранови. – К.: ТОВ «Гамазин», 2007. – 239 с.
2. Іванишин Василь, Радевич-Винницький Ярослав. Мова і нація / Василь Іванишин, Ярослав Радевич-Винницький. – Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1994. – 123 с.
3. Годяк Василь. Повчимося у чехів та євреїв / Василь Годяк // Слово Просвіти. – 2011. – 17-23 лют. – С. 3-4.
4. Войтюк Лілія. Про «інформаційну екологію» в українському просторі / Лілія Войтюк // Українське Слово. – 2011. – 9-15 лют. – С. 1-2.
5. Костенко Ліна. Записки українського самашедшого / Ліна Костенко. – К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-Га, 2011.
6. Дроздовський Дмитро. Між мовою і язиком: колообіг одвічних проблем / Дмитро Дроздовський // Слово Просвіти. – 2011. – 17-23 лют. – С. 2-3.
7. Савченко Ігор. ТБ і культурний код соборності України / Ігор Савченко // День. – 2011. – 18-19 лют. – С. 4.
8. Зирін Олександр. Продукт породжує попит. А не навпаки / Олександр Зирін // День. – 2011. – 4-5 берез. – С. 3-4.
9. Грушевський Михайло. Про українську мову і українську школу / Михайло Грушевський. – К., «Веселка», 1991. – 37 с.
10. Панченко Володимир. Чи поширюється влада Януковича на міністра Табачника? / Володимир Панченко // День. – 2011. – 18-19 лют. – С. 6-7.
11. Лосев Ігор. Шок без терапії / Ігор Лосев // День. – 2011. – 4-5 берез. – С. 4.
12. Слобожанський Сергій. Зіркові забаганки одеської влади / Сергій Слобожанський // Слово Просвіти. – 2011. – 17-23 лют. – С. 3.
13. Горицький Сергій. Калнишевського в Одесі не буде? / Сергій Горицький // День. – 2011. – 4-5 берез. – С. 6.
14. Мотрич Катерина. Ім'я їм – регіон, сила їхня – в нашій слабкості / Катерина Мотрич // Слово Просвіти. – 2011. – 17-23 лют. – С. 21-22.

-
15. Гирич Ігор. Історичні причини наших поразок і перемог / Ігор Гирич. – Львів: ЛА «Піраміда», 2011. – 236 с.
16. Франко Іван. Одвертий лист до галицької української молодіж / Іван Франко // Збір. творів: У 50т. – К., «Наукова думка», 1986, – Т. 45. – С. 401-409.

The main making formations of national identity are characterized: the Ukrainian language, formation, culture, truthful historical memory. The role of regional and all Ukraine mass media in a context of synthesis of western and east areas of Ukraine is considered.

Key words: the Ukrainian identity, language, culture, formation, historical memory, mass media.

УДК 070

Е. Н. Мелешина

*Мордовский государственный университет им. Н.П. Огарева,
г. Саранск, Россия*

ИНФОРМАЦИОННОЕ ВЕЩАНИЕ – НОВЫЙ ВЕКТОР РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ТЕЛЕВИДЕНИЯ

В настоящее время Россия переживает период информационного бума. Государственное региональное телевидение под влиянием современных тенденций, происходящих в сфере массовых коммуникаций страны, значительно изменилось. В новом тысячелетии практически перестали выходить в эфир местных телекомпаний тематические программы. В сетке вещания по будням остались только информационные выпуски.

Ключевые слова: информационная программа, новость, региональное телевидение.

Каждая эпоха имеет собственные предпочтения относительно средств массовой коммуникации. В настоящее время Россия переживает период информационного бума. Телекоммуникации и обслуживающие их информационные технологии развиваются весьма быстро. Отвечая потребностям аудитории, все чаще среди других магистральных направлений развития телевизионной коммуникации на первое место выходит повышение оперативности в доставке информации. По образному выражению С. Муратова, современное телевидение — «мир уничтоженных расстояний» [3, с. 101].

Телевидение — один из наиболее привычных для большинства людей видов телекоммуникации. А с введением цифрового формата вещания телевидение получило новый вектор развития — улучшенное качество передаваемого сигнала и более широкий спектр доступных даже для сельских жителей каналов и программ. Создалось большое конкурентное поле, на котором главным аргументом в борьбе за внимание зрителя являются улучшенные характеристики работы творческих коллективов телекомпаний.

Региональное телевидение занимает достойное место в системе телевещания страны. Во многом именно благодаря программам региональных телекомпаний сохраняется родной язык, культура края, народов и народностей, населяющих страну.

Местные программы восполняют недостаток информации на федеральных телеканалах о событиях, происходящих в регионах России. Герои видеосюжетов информационных программ региональных телекомпаний — местное руководство, простые люди. Как правило, только из региональных выпусков жители страны могут узнать информацию, которая наиболее близка именно им — это и оценка работы местной власти, и состояние жизни населения региона, и возможные перспективы.

Государственное региональное телевидение под влиянием современных тенденций, происходящих в сфере массовых коммуникаций, значительно изменилось. Политические, социально-экономические, культурные программы, которые являлись важной составляющей местного эфира до 2000-го года, все это в новом тысячелетии вытеснили информационные выпуски.

31 июля 2000 года на канале «Россия» (а именно этот федеральный телеканал представляет эфирное время для государственных региональных компаний) была введена новая сетка совместного вещания. По будням в эфир стали выходить 7 выпусков региональных новостей. 5 февраля 2001 года для всех информационных выпусков местного государственного телевидения введено общее название — «Вести — Пенза», «Вести — Чувашия» или «Вести — Мордовия», в зависимости от названия региона.

11 августа 2003 года произошёл практически полный переход регионального телевидения на информационное вещание. По будням стали выходить в эфир до 12 выпусков программы «Вести-регион». Из множества редакций, которые существовали на тот момент, осталась только служба новостей. На гостелерадиокомпании «Мордовия» продолжили работать русскоязычный отдел информации, выпускающий программу «Вести-Мордовия» и национальная редакция новостей «Сияжар».

С января 2008 годы информационное вещание на канале «Россия» вошло в новый режим. На сегодняшний день утренний канал «Доброе утро, Россия» и региональное вещание стало единым, лаконичным утренним каналом.